

תפילות במסע ההלויה

נוסח אשכנז

סדר מסע ההלויה

בתחילת מסע הלוויה, או ביציאה מפתח הבית, או בבית העלמין, יש לקרוע טפח (8 ס"מ) הקריעה על אב ואם בצד שמאל ועל קרובים אחרים בצד ימין. ומברכים דיין האמת.

נוסח ברכת דיין האמת:

"ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם ביו האמת".

הספדים (בימים שאומרים תחנון) או דברי פרידה (בימים שאין אומרים תחנון.

לאחר מכן אומר את המשנה:

"עֲקֵבָא בְּנֵי מְהַלְלָא אומרי: הסתפל בשלחך דברים ואין אתה בא לידי עבירה; דע מאין באת, ולאן אתה הולך, ולפני מי אתה עתיד לתן דין וחשבון. מאין באת - מטפה סרוקה, ולאן אתה הולך - למקום עפר, רמה ותולעה, ולפני מי אתה עתיד לתן דין וחשבון - לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא".

ולאחר מכן את הפסוקים הבאים (בימים שאומרים תחנון):

"גדל העצה ורב העלילה, אשר עיניך פקוחות על כל דרכי בני אדם, לתת לאיש כדרכיו וכפרי מעלליו. להגיד כי ישר אדני, צורי ולא עולתה בו. אדני נתן, ואדני לקח, יהי שם אדני מבונך. והוא רחום וכפר עון ולא ישחית, והרבה להשיב אפן, ולא יעיר כל חמתו".

לאחר מכן אומרים האבלים קדיש יתום/יהא שלמא.

האבלים: יתגדל ויתקדש שמה רבא.

הקהל: אמן.

האבלים: בעלמא די ברא כרעותה, וימליך מלכותה, ויצמח פרקנה, ויקרב משיחה.

הקהל: אמן.

האבלים: בתיכון וביומיוכו ובתיי דכל בית ישראל, בעגלא ובזמן קרוב, ואמרו אמן.

הקהל והאבלים: אמן. יהא שמה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא.

האבלים: יתברך וישתבח ויתפאר ויתרום ויתנשא ויתהדר ויתעלה ויתהלל שמה דקדשא, בריך הוא.

הקהל: בריך הוא.

האבלים: לעלא (בעשרת ימי תשובה) לעלא לעלא מכל) מן כל ברכתא וישירתא, תשבחתא ונחמתא, דאמיון בעלמא, ואמרו אמן.

הקהל: אמן.

האבלים: יהא שלמא רבא מן שמיא, ותיים טובים עלינו ועל כל ישראל, ואמרו אמן.

הקהל: אמן.

האבלים: (פוסעים שלוש פסיעות לאחור) עושה שלום (בעשרת ימי תשובה השלום) במרומו, הוא יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל, ואמרו אמן.

הקהל: אמן.

במהלך מסע הלוויה אומרים תחנון והקהל:

"ישב בסתר עליון בצל שדי יתלונן, אמר לאדני מחסי ומצותי, אלהי אבטח בו. כי הוא יצילך מפח קוש, מדבר הוות, באברתו יסך לך ותחת כנפיו תחסה. צנה וסתרך אמתו. לא תירא מפחד לילה, מחץ יעור יומם, מדבר באפל יהלך, מקטב ישוד צהרים. יפל מצדך אלף ורובה מימינך. אליך לא יגש, רק בעיניך תביט, ושלמתך רשעים תראה. כי אתה אדני מחסי, עליון שמת מעונך. לא תאנה אליך רעה, ונגע לא יקרב באהלה, כי מלאכי וצוה לך לשמרך בכל דרכיך. על כפים ישאונו, פו תגור באבן רגלך. על שחל ופתו תדרך, תרמס כפיר ותנין. כי בי חשק ואפלטוה, אשגבהו כי ידע שמי. יקראני ואענהו, עמו אנכי בצרה, אהלצאהו ואכבדהו. אך ימים אשביעהו, ואראהו בישועתי. אך ימים אשביעהו, ואראהו בישועתי".

באשה נהגו להוסיף:

"אשת חיל מי ימצא, ורחק מפנינים מכרה, גמלתהו טוב ולא רע, כל ימי תייה. דרשה צמר ופשטים, ותעש בחפץ פיה. היתה כאניות סוחר, ממרחק תביא לחמה. ותקם בעד לילה, ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה. זממה שדה ותקחהו, מפרי כפיה נטעה כרם. חגרה בעוז מתניה, ותאמץ זרועותיה. טעמה כי טוב סחרה, לא יכבה בלילה נרה. ידיה שלחה בכישור, וכפיה תמכו פלך. כפה פרשה לעני, וידיה שלחה לאביון. לא תירא לביתה משלג, כי כל ביתה לבוש שנים. מרבדים עשתה לה, שש וארגמן לבושה. נודע בשערים בעלה, עם זקני ארץ. סדיו עשתה ותמכור, וחגור נתנה לכנעני. עז והדר לבושה, ותשחק ליום אחרון. פיה פתחה בחכמה, ותורת חסד על לשונה. צופיה הליכות ביתה, ולחם עצלות לא תאכל. כמו בניה ויאשרה, בעלה ויהללה. רבות בנות עשו חיל, ואת עלית על כלנה. שקר החן והבל היפי, אשה יראת אדני היא תתהלל. תנו לה מפרי ידיה, ויהללה בשערים מעשיה".

אם גמרו את הפרקים) יחזרו שוב.

במהלך מסע הלוויה נוהגים לקיים סדר מעמדות, דהיינו: לעצור במשך מסע הלוויה פעמיים לאמירת משנת עקביא וקדיש יתום.

בעת ההורדה לקבר קוראים "אל מלך יושב" ו"ג מידות

אל מלך יושב על פסא רחמים מתנהג בחסידות. מוחל עוונות עמו, מעביר ראשון ראשון. מרבה מחילה לחטאים, וסליחה לפושעים. עושה צדקות עם כל פשר רוח, לא כרצתם תגמול. אלו הורית לנו לומר – שלוש עשרה, חכור לנו היום ברית שלוש עשרה, כהדועת לעניו מקדם, כמו שכתוב: וירד יהוה בעגן ויתנב עמו שם ויקרא בשם יהוה. ויעבר יי על פניו ויקרא: יהוה יהוה אלהי רחום וחנון אך אפים ורב חסד ואמת. נצר חסד לאלפים נשא עון ופשע וחסאה ונקח...

לקראת סוף הכניסו אמירת צידוק הדין (בימים שאומרים תחנון):

"הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט, אל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא. הצור תמים בכל פעל, מי יאמר לו מה תפעל, השליט במטה ובמעל, ממת ומתיה, מוריד שאלו ינעל. הצור תמים בכל מעשה, מי יאמר לו מה תעשה, האומר ועשה, חסד חנם לנו תעשה, ובזכות הנעקד כשה, הקשיבה ועשה. צדיק בכל דרכיו הצור תמים, אך אפים ומלא רחמים, חמל נא על אבות ובנים, כי לה, הצור תמים, חלילה לך זכרונו למחות, ויהיו נא עיניך ברחמים עלינו פקוחות, כי לה, אדון, הסליחות והרחמים. אדם אם בן שנה יחיה, או אלף שנים יחיה, מה יתרון לו, כלא היה יהיה, ברוך ביו האמת, ממת ומתיה. ברוך הוא, כי אמת דינו, ומשוטט הכל בעינו, ומשלם לאדם חשבונו דינו, והכל לשמו הדינה יתנו.

דענו אדני כי צדק משפט, תצדק בדרךך ותזכה בשפט, ואין להרהר אחר מדת שפט, צדיק אתה אדני, וישר משפטיך. ביו האמת, שפט צדק ואמת, ברוך ביו האמת, כי כל משפטיו צדק ואמת. נפש כל חי בידך, צדק מלאה ימינו וידך.

רחם על פליטת צאן ידיך, ותאמר למלאך הרוך ידך. גדל העצה ורב העלילה, אשר עיניך פקוחות על כל דרכי בני אדם, לתת לאיש כדרכיו וכפרי מעלליו. להגיד כי ישר אדני, צורי ולא עולתה בו. אדני נתן, ואדני לקח, יהי שם אדני מבונך. והוא רחום וכפר עון ולא ישחית, והרבה להשיב אפן, ולא יעיר כל חמתו".

ואומרים קדיש הגדול (בימים שאומרים תחנון):

יתגדל ויתקדש שמה רבה בעלמא דהוא עתיד לאתחדתא ולאחיא מתיא ולאספא יתהון לחיי עלמא ולמבני קריתא דירושלם, ולשכלל היכלה בגוה, ולמעקר פולחנא נוכראה מארעא, ולאכתרא פולחנא דשמיא לאתרה, וימליך קודשא בריך הוא במלכותה ויקרה, ויצמח פורקנה ויקרב משיחה בתיכון וביומיוכו ובתיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קרוב ואמרו אמן. יהא שמה רבה מברך לעלם ולעלמי עלמיא. יתברך וישתבח ויתפאר ויתרום ויתנשא ויתהדר ויתעלה ויתהלל שמה דקדשא בריך הוא, לעלא מן כל ברכתא וישירתא תשבחתא ונחמתא דאמיון בעלמא ואמרו אמן.

על ישראל ועל רבנו ועל תלמידיהו ועל תלמידי תלמידיהו ועל כל מאן דעסקין באורייתא קדישתא באתרא קדישא הדין די בכל אתר ואתר, יהא לנא ולכונו ולהון שלמא רבא חנא וחסדא ורחמי ותיי אריכי ומוזני ריחי ופוךנא מן קדם אבהוון די בשמיא וארעה ואמרו אמן. יהא שלמא רבה מן שמיא ותיים טובים עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן. עושה שלום במרומיו הוא יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן.

בימים שאין אומרים תחנון אומרים מכתם לדוד:

"מכתם לדוד שמרני אל כי חסיתי בך: אמרת ליהוה אדני אתה טובתי בל עליך: לקדושים אשר בארץ המה ואדירי כל חפצי בם: ירבו עצבותם אחר מקוהו בל אסיד נספיהם מדם ובל אשא את שמותם על שפתי: יהנה מנת חלקי וכוסי אתה תומיך גורלי: תכלים נפלו לי בנעמים אף נתלת שפרה עלי: אברך את יהוה אשר יעצני אף לילות יסרוני כליות: שויתי יהוה לנגדי תמיד כי מימיני בל אמוט: לכן שמח לבי ויגל כבדי אף בשרי ישכן לבטח: כי לא תעזב נפשי לשאול לא תתן חסידך לראות שחת: תודיעני ארח חיים שבע שמחות את פניך נעמות בימינך נצח".

ואומרים קדיש יתום/יהא שלמא (בימים שאין אומרים תחנון):

האבלים: יתגדל ויתקדש שמה רבא.

הקהל: אמן.

האבלים: בעלמא די ברא כרעותה, וימליך מלכותה, ויצמח פרקנה, ויקרב משיחה.

הקהל: אמן.

האבלים: בתיכון וביומיוכו ובתיי דכל בית ישראל, בעגלא ובזמן קרוב, ואמרו אמן.

הקהל והאבלים: אמן. יהא שמה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא.

האבלים: יתברך וישתבח ויתפאר ויתרום ויתנשא ויתהדר ויתעלה ויתהלל שמה דקדשא, בריך הוא.

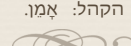
הקהל: בריך הוא.

האבלים: לעלא (בעשרת ימי תשובה) לעלא לעלא מכל) מן כל ברכתא וישירתא, תשבחתא ונחמתא, דאמיון בעלמא, ואמרו אמן.

הקהל: אמן.

האבלים: יהא שלמא רבא מן שמיא, ותיים טובים עלינו ועל כל ישראל, ואמרו אמן.

הקהל: אמן.

האבלים: (פוסעים שלוש פסיעות לאחור) עושה שלום (בעשרת ימי תשובה השלום) במרומיו, הוא יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל, ואמרו אמן. הקהל: אמן.

נוהגים לומר אחר הקבורה (בימים שאומרים בהם תחנון):

לנפטר:

אל מלא רחמים, שוכן במרומים,
המצא מנוחה נכונה, על כנפי השכינה,
במעלות קדושים וטהורים, כוהר הקיץ מזהירים,
את נשמת פלוני בן פלוני שהלך לעולמו, בעבור שגדבו צדקה בעד הזכרת
נשמתו,
בגן עדן תהא מנוחתו
לכן בעל הרחמים יסתירהו בסתר כנפיו לעולמים,
ויצרו בצרור החיים את נשמתו.
יי הוא נחלתו,
ונינוח בשלום על משקבו, ונאמר אמן.

לנפטר:

אל מלא רחמים, שוכן במרומים,
המצא מנוחה נכונה, על כנפי השכינה,
במעלות קדושים וטהורים, כוהר הקיץ מזהירים,
את נשמת פלונית בת פלוני שהלכה לעולמה, בעבור שגדבו צדקה בעד הזכרת
נשמתה,
בגן עדן תהא מנוחתה
לכן בעל הרחמים יסתירה בסתר כנפיו לעולמים,
ויצרו בצרור החיים את נשמתה.
יי הוא נחלתה,
ותנוח בשלום על משקבה, ונאמר אמן.

בקשת מחילה ע"י אחד מחברי החב"ק:

פלונית/בן/ת פלוני בשום החברה קדיש ובשם כל אלה שטיפלו בך. אנו מבקשים מחילה אם פגענו במשהו, בטהרה בנשיאת המיטה ובתיקון הקבר. הכל עשינו לכבודך כמנהג ארצנו הקדושה. אם פגענו במשהו, סלח/י נא כי שגגה היא, (אנו פוטרם אותך מלהיות חבר/ה בכל חברה או אגודה שהיא) היה נא מליץ/ה טוב/ה לכל חבירך וידיך ולכל תושבי גוש עציון ולכל ישראל. לך/י בשלום ותנוח/י בשלום ותעמד/י לגורלך לקץ הימים, וחיים ושלום יהיו לנו ולכל ישראל עד העולם אמן!

בגמר הקבורה מסתדרים הגברים בשתי שורות ברחבת בית הקברות והגברים האבלים עוברים ביניהם. (הספרדים בעליהם, האשכנזים חולצים נעים, או שמים חול בנעלים)
המנחמים אומרים:
המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.
הספרדים נהגו לומר: מן השמים תנוחמו.

